

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

**METODOLOGIA
DE EVALUARE PRIN DESCRIPTORI
LA DISCIPLINA
EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE**

(clasele V-VI și X-XI)

Grupul de autori (2019) :

Corina LUNGU, coordonator, consultant principal, MECC

Iosif MOLDOVANU, consultant-facilitator, CIDDC

Grupul de autori (2018) :

Corina LUNGU, coordonator, consultant principal, MECC

Iosif MOLDOVANU, consultant-facilitator, CIDDC

Ala GHERMAN, director, LT „L. Deleanu”, mun. Chișinău

Ana NOVIC, director, LT „B. Dînga”, or. Criuleni

Natalia DARII, director, Școala primară, or. Ștefan-Vodă

Galina GUMEN, șefa Centrului Metodic, OLSDI Briceni

Traducere (2019)

Galina GUMEN, șefa Centrului Metodic, OLSDI Briceni

Recenzenți

Călin RUS și Oana NEȘTIAN-SANDU, Institutului Intercultural Timișoara, experți ai

Consiliului Europei

PRELIMINĂRI

1. *Metodologia de evaluare prin descriptori la Educație pentru societate* (în continuare Metodologie) stabilește modul de organizare a procesului de evaluare prin descriptori și este pusă în aplicare la implementarea graduală a disciplinei școlare.
2. Metodologia este elaborată în conformitate cu prevederile Codului educației al Republicii Moldova (nr.152 din 07 iulie 2014) și ale *Cadrului de referință european al competențelor pentru cultură democratică* (2018).
3. Metodologia este concepută în baza prevederilor ansamblului de documente școlare specifice disciplinei, aprobate prin ordinul MECC nr. 1124 din 20 iunie 2018: *Curriculumul la Educație pentru societate în învățământul gimnazial și liceal, Ghid de implementare a curriculumului la Educație pentru societate în învățământul gimnazial și liceal*.

I. EVALUAREA PRIN DESCRIPTORI: SCOPURI, PRINCIPII ȘI CERINȚE

II.1. Scopurile evaluării

4. Evaluarea prin descriptori la disciplina *Educație pentru societate* are următoarele scopuri:
 - a obține o descriere și înțelegere a progresului elevilor în dezvoltarea competențelor specifice disciplinei;
 - a decide dacă elevii fac progrese în procesul de formare a competențelor preconizate/așteptate;
 - a identifica progresele actuale ale elevilor și obiectivele viitoare de învățare, astfel încât învățarea ulterioară să poată fi adaptată, permițând elevilor să atingă aceste obiective;
 - a constata dificultățile specifice de învățare pe care elevii le-ar putea întâmpina, astfel încât demersul educațional ulterior să poată fi adaptat pentru a ajuta elevii să depășească aceste dificultăți;
 - a oferi feedback profesorilor cu privire la modul în care predarea și învățarea ar putea fi adaptate pentru a obține o eficacitate mai mare;
 - a stabili eficiența unei intervenții educaționale particulare și/ sau a unui program de învățare.

II.2. Principiile evaluării

5. În organizarea evaluării la disciplina *Educație pentru societate* sunt respectate următoarele principii:
 - **Principiul validității:** o evaluare trebuie să descrie și/sau să măsoare cât mai exact nivelul de competență sau rezultatele învățării, și nu alte rezultate neintenționate sau alți factori străini. O evaluare validă este cea care descrie cu acuratețe atingerea rezultatelor preconizate de învățare.
 - **Principiul fiabilității:** fiabilitatea înseamnă că o evaluare ar trebui să producă rezultate care sunt coerente și stabile. O evaluare fiabilă/sigură este una care generează rezultate similare dacă procedura de evaluare va fi administrată din nou aceluiași elev, dar de alt evaluator.
 - **Respectul:** evaluarea bazată pe respect deplin și informare îi poate motiva pe cei evaluați să accepte și să înțeleagă evaluarea și scopurile acesteia. Procedurile de evaluare trebuie să respecte întotdeauna demnitatea și drepturile celor care învață și care sunt evaluați.
 - **Principiul echității:** echitate înseamnă că evaluarea trebuie să fie corectă și nu trebuie să favorizeze sau să dezavantajeze nici-un grup sau individ. O metodă echitabilă asigură tuturor elevilor oportunități egale de a-și arăta nivelul de competență. Inechitatea în evaluare poate apărea din mai multe motive. De exemplu, o evaluare care impune elevilor să aibă acces de

la domiciliu la o gamă largă de surse de informație ar putea să facă discriminări față de cei care nu au astfel de posibilități. O evaluare care impune ca elevii să aibă cunoștințe despre cultura grupului cultural majoritar ar putea să discrimineze pe elevii din grupurile minoritare. Metodele de evaluare care sunt nedrepte și discriminatorii față de posibilitățile diferite ale elevilor sau apartinerea elevilor la alte tipuri de grupuri minoritare nu ar trebui utilizate.

- **Principiul transparenței:** o evaluare este transparentă dacă elevii primesc în prealabil informații explicite, exacte și clare despre scopul evaluării și criteriile de evaluare. Activitățile de evaluare se vor realiza cu știrea sau chiar la cererea celor evaluați sau a reprezentanților legali ai acestora, rezultatele evaluărilor aducându-se la cunoștința celor interesați în mod operativ și în formă corespunzătoare. Modalitatea de a acorda calificativele trebuie să fie cunoscută de elevi și de reprezentanții legali.
- **Principiul aplicabilității practice:** metodele de evaluare trebuie să fie posibil de utilizat practic de către profesorii, având în vedere resursele disponibile, timpul și constrângerile practice care se aplică.

II.3. Cerințe în procesul de evaluare

6. Având în vedere atenția sporită acordată valorilor și atitudinilor de către disciplina *Educație pentru societate*, o importanță deosebită o are respectarea principiilor respectului, echității și transparenței, precum și asigurarea unui echilibru între validitate și fiabilitate, pe de o parte, respectiv, aplicabilitate practică, pe de altă parte. Pentru a respecta principiile enunțate mai sus, în procesul de evaluare la disciplina *Educație pentru societate*, cadrul didactic va respecta următoarele cerințe:

- 6.1. Elevul nu trebuie să perceapă evaluarea și observarea comportamentelor sale ca pe o sursă de stres permanent, ci să fie încurajat să se implice/ manifeste/ afirme în mod firesc în activitățile proiectate;
- 6.2. Elevul are dreptul la intimitate și confidențialitate, în special în ceea ce privește valorile și atitudinile sale;
- 6.3. Cadrul didactic manifestă sensibilitate la formularea feedbackului, comentariilor și la anunțarea rezultatelor evaluării, punând accentul pe aspectele pozitive și nu pe cele deficitare, și evitând umilirea, descurajarea sau afectarea negativă a percepției de sine a elevilor.

7. Evaluarea prin descriptori la disciplina *Educație pentru societate* solicită de la cadrul didactic:

- a descrie activitățile și produsele care materializează rezultatele procesului de învățare (cunoștințe, deprinderi, capacități, motivații s.a.);
- a pune elevii în situații reale de realizare a activităților și produselor școlare;
- a analiza parametrii calitativi și cantitativi ai activităților și produselor realizate de elevi.

II. CARACTERISTICILE EVALUĂRII PRIN DESCRIPTORI

8. Prezenta Metodologie include descriptori pentru cele 20 de competențe din Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică al Consiliul Europei, definite în calitate de competențe specifice ale disciplinei *Educație pentru societate*.

9. Descriptorii de competență:
- reprezintă descrieri de comportamente observabile, manifestate de către elevi în diverse situații de învățare și viață sau reflectate în produsele activității acestora;
 - oferă un set de descrieri pozitive ale comportamentelor observabile care indică faptul că o persoană a atins un anumit nivel de experiență într-o anumită competență;
 - desemnează comportamente ale elevilor manifestate în mod firesc, succedate în mod logic și continuu și nu declanșate în mod artificial și izolat;
 - corelează cu profilul absolventului și competențele specifice, stabilite de Curriculumul la disciplina *Educație pentru societate*;
 - dețin rolul de criterii riguroase și obiective de acordare a calificativelor;
 - îndeplinesc funcția de etalon de evaluare care să producă rezultate comparabile, relativ standardizate, efectuate în diverse situații și de către persoane diferite.
10. Descriptorii de competență sunt eșalonați pe clase în conformitate cu:
- particularitățile de vârstă ale elevilor;
 - contextele educaționale pe clase;
 - unitățile de învățare curriculare;
 - produsele învățării recomandate de Curriculum la disciplină.
11. Evaluarea bazată pe observarea comportamentelor specificate prin descriptorii indică:
- competențele formate la elevi într-o perioadă rezonabilă de timp (un an școlar) și manifestate în diferite situații și contexte;
 - conținuturile curriculare asupra cărora cadrele didactice trebuie să insiste în proiectarea activităților educaționale următoare.
12. În vederea implementării Metodologiei, descriptorii de competență eșalonați pe clase au fost selectați din lista descriptorilor pentru cultură democratică, aprobată de Consiliul Europei, și sunt puși în aplicare graduală pentru clasele a V-a, a VI-a, a X-a și a XI-a.

III. ORGANIZAREA PROCESULUI DE EVALUARE PRIN DESCRIPTORI

IV.1. Sursele și structura procesului de evaluare

13. Evaluarea prin descriptorii constituie parte componentă a procesului educațional la disciplina *Educație pentru societate* și se realizează prin:
- Observarea comportamentelor elevilor pe parcursul activităților, inclusiv în procesul de elaborare/ realizare și prezentare de către elevi a produselor învățării;
 - Activitățile de reflecție, autoevaluare și evaluare reciprocă între elevi.
14. Utilizarea descriptorilor de competență este strâns legată de observare. Efectuată în mod sistemic și regulat, observarea devine parte determinantă în procesul de evaluare și se realizează cu respectarea principiilor și cerințelor specificate în pct. 5-6.
15. Procesul de evaluare a competențelor elevilor se desfășoară pe durata întregului an școlar, conform următorului parcurs:
- 15.1. **Familiarizarea elevilor** cu Metodologia de evaluare, desfășurată în mod obligatoriu, în cadrul lecției de introducere în studiul disciplinei la început de an școlar, și care include:
- modalitățile de observare/ demonstrare a comportamentelor care denotă achiziționarea competențelor specifice disciplinei nu doar la anumite momente dedicate evaluării, ci pe tot

parcursul anului școlar, în cadrul orelor și în afara acestora, conform principiului transparenței, enunțat la pct. 5.

- explicații cu referire la faptul că evaluarea nu este un scop în sine, ci un instrument care ajută la verificarea eficacității procesului de învățare și la orientarea învățării în viitor.

15.2. Observarea, pe parcursul realizării activităților din cadrul fiecărei unități de învățare, a comportamentelor elevilor și marcarea descriptorilor de competență în *Registru asociat*. Cadrul didactic la disciplină acordă atenție sporită etapei de reflecție din finalul activităților de învățare.

15.3. Reflecția, desfășurată la finele fiecărei unități de învățare (**1 oră**), include reflecții asupra competențelor învățate, reprezentând o sursă valoroasă de informații pentru procesul de evaluare. Reflecția la sfârșit de unitate de învățare nu constituie o evaluare sumativă, ci creează un spațiu de timp necesar completarea registrului asociat. Astfel, la final de unitate de învățare, cadrul didactic stimulează reflecțiile elevilor și analizează/ formulează dovezi/comentarii prin care să constate achiziționarea competențelor specifice.

15.4. Cuantificarea descriptorilor de competență cu acordarea calificativelor, desfășurată la finalul anului școlar. Cadrul didactic, în cadrul ultimei ore de studii, oferă și explică informații privind finalizarea procesului de evaluare.

IV.2. Evaluarea prin observarea comportamentelor elevilor pe parcursul activităților

16. Evaluarea prin observarea comportamentelor elevilor la disciplina *Educație pentru societate* respectă următoarele cerințe/ condiții:

- include o varietate de situații, inclusiv răspunsul elevului la sarcinile specifice, munca efectuată individual în sala de clasă, interacțiuni cu profesorul și cu colegii în timpul activității în clasă, precum și comportamentul în timpul pauzelor, înainte și după începerea lecțiilor, sau în timpul activităților extracurriculare și/ sau extrașcolare;
- se concentrează pe comportament verbal, para-verbal și non-verbal, și să ia în considerare pe lângă ceea ce se spune și face, aspecte cum ar fi contactul vizual, atitudini, exprimarea emoțiilor etc;
- servește un instrument eficient pentru elaborarea planurilor educaționale personalizate bine direcționate și utilizarea adecvată și/sau diferențierea strategiilor de învățare;
- nu este efectuată într-un mod care perturbă procesul educațional sau pune elevul într-o situație de disconfort;
- utilizează descriptorii nu doar în observarea, ci și înregistrarea de comportament observat.

IV.3. Evaluarea pe baza produselor de învățare realizate de elevi

17. La evaluarea produselor cadrul didactic apreciază, în baza descriptorilor, comportamentul manifestat în procesul elaborării produsului, nu rezultatul/ produsul final în sine obținut de elevi.

18. Implicarea elevilor în activități de învățare ce generează produse:

- ajută elevii să-și demonstreze cunoștințele, atitudinile, abilitățile și, în același timp, duc la facilitarea dezvoltării acestora;
- încurajează elevii să reflecteze critic asupra propriei dezvoltări;
- permite elevilor să acționeze în ritmul lor propriu;
- permite elevilor păstrarea/ demonstrarea unor produse ce atestă achiziția unor competențe;
- oferă informații pentru evaluarea formativă.

19. Activitățile de învățare bazate pe proiect stimulează elevii să conecteze învățarea, nu numai cu activitățile realizate în clasă, la ore, dar și cu lumea socială, civică sau politică. Pentru a maximiza formarea competențelor elevilor, proiectele trebuie să se bazeze pe probleme sau situații legate de viața elevilor și a comunității și trebuie construite astfel încât elevii să aplice concomitent valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică. Având în vedere faptul că activitățile de învățare bazate pe proiect reprezintă o parte importantă din curriculum, acestea reprezintă și o bogată sursă de informații pentru evaluarea formativă și cea de la sfârșit de an școlar.

IV.4. Evaluarea reciprocă și autoevaluarea

20. Evaluarea reciprocă și autoevaluarea sunt metode prin care se obțin simultan mai multe rezultate importante, atât pentru procesul de evaluare, cât și pentru procesul de învățare și de dezvoltare a competențelor. Aceste metode contribuie la implicarea și responsabilizarea elevilor, la conștientizarea de către aceștia a aspectelor învățate, dar oferă de asemenea informații deosebit de valoroase cadrului didactic pentru evaluarea competențelor elevilor. Datele oferite de elevi în procesul de autoevaluare sau de evaluare reciprocă nu sunt în mod obligatoriu preluate ca atare de către cadrul didactic. În anumite cazuri, aceste date pot să nu reflecte în mod adecvat competențele elevilor. De aceea, rămâne responsabilitatea cadrului didactic să decidă ce anume preia și cum coroborează rezultatele autoevaluării și evaluării reciproce cu rezultatele observării comportamentului elevilor și cu analiza modului în care competențele acestora se reflectă în produsele realizate de elevi.

21. Evaluarea reciprocă între elevi

Evaluarea reciprocă presupune implicarea elevilor în oferirea reciprocă de feedback constructiv, centrat pe aspectele pozitive observate și bazat pe egalitate și respect. Aceasta contribuie la socializarea grupului de elevi, la coparticiparea în formarea semenilor, precum și la intensificarea convingerilor proprii.

22. Autoevaluarea

Autoevaluarea este o formă de evaluare care servește cunoașterii de sine și oferă posibilitatea fiecăruia să descopere sensul propriei valori, să evalueze propria formare, să conștientizeze competențele dezvoltate și să își definească prioritățile de autoperfecționare;

23. Autoevaluarea presupune ca elevul să reflecteze asupra propriului comportament, a învățării și a dezvoltării personale. Înregistrarea produsă este, de obicei, un text scris, dar poate include și alte forme de exprimare, inclusiv verbale sau non-verbale, de exemplu, exprimare artistică. Reflecțiile pot fi structurate în mod liber de către elev sau pot fi structurate prin utilizarea unui algoritm specific, care este conceput pentru a se asigura că acestea oferă dovezi valide privind rezultatele învățării specifice care sunt evaluate. Printre instrumentele ce pot fi folosite în acest scop sunt: fișele de autoevaluare, jurnalele deschise sau închise, jurnalul reflexiv, fișele de reflecție autobiografică.

24. În procesul de realizare a autoevaluării, elevul expune situațiile concrete în care s-a manifestat comportamentul racordat la descriptorul de competență, ținând cont și de faptul că într-o anumită situație se pot manifesta simultan comportamente corespunzătoare mai multor descriptori.

IV.5. Evaluarea formativă

25. Evaluarea formativă la disciplina *Educație pentru societate* constituie un proces de colectare și interpretare a informațiilor despre succesul învățării unui individ, pe care elevul și/sau profesorul le pot folosi pentru a stabili obiective de învățare și a planifica alte activități de învățare.

26. Evaluarea formativă presupune oferirea de feedback din partea profesorului, ceea ce duce la creșterea gradului de conștientizare a elevului în ceea ce privește învățarea, la identificarea competențelor care trebuie vizate în planificarea ulterioară, a aspectelor care trebuie corectate și a punctelor forte care trebuie dezvoltate.

27. Disciplina *Educație pentru societate* nu include evaluări sumative la finele unității de învățare. Produsele realizate nu se apreciază prin calificative, dar se evaluează manifestările de comportament corespunzătoare descriptorilor din tabelele 1, 2, 3, 4.

28. Pe măsura observării comportamentelor respective, se marchează descriptorul corespunzător în *Registrul asociat*. La final de unitate de învățare, elevul reflectează asupra competențelor manifestate/ dezvoltate, iar profesorul înregistrează dovezile respective în rubrica comentarii din *Registrul asociat*.

29. Evaluarea la finele anului de studiu la disciplină *Educație pentru societate* include cuantificarea competențelor formate în baza descriptorilor, conform înregistrărilor din *Registrul asociat*, pe baza următoarelor calificative: „**foarte bine**”, „**bine**”, „**suficient**”.

30. Pentru stabilirea calificativului, la final de an școlar, se aplică următorul algoritm de calculare a numărului de competențe formate:

- 100% - 81% sau de la 20 până la 16 din numărul total de competențe formate corespunde calificativului **foarte bine**;
- 80% - 56% sau de la 15 până la 11 din numărul total de competențe formate corespunde calificativului **bine**;
- 55% - 25% sau de la 10 la 5 din numărul total de competențe formate corespunde calificativului **suficient**.

IV.7. Registrul asociat

31. *Registrul asociat* este un document obligatoriu pentru cadrele didactice și de conducere în vederea organizării procesului educațional la disciplina *Educație pentru societate* (Anexa 2).

32. Instituția de învățământ decide cu referire la formatul electronic sau suport pe hârtie al *Registrului asociat*. Administrația instituției de învățământ este responsabilă pentru crearea condițiilor de lucru, acces și păstrare a *Registrului asociat* (varianta electronică sau suport pe hârtie), conform *Nomenclatorului tipurilor de documentație școlară și rapoarte în învățământul școlar*, aprobat prin ordinul MECC nr. 897 din 12.06.2019.

33. *Registrul asociat* este un instrument de monitorizare a comportamentelor individuale ale elevului, în corespundere cu descriptorii de competență, și reprezintă o sinteză a rezultatelor obținute pe parcursul anului școlar.

34. *Registrul asociat* este un document cu caracter confidențial. Accesul la acest document îl pot avea doar persoanele/organele abilitate, în prezența cadrului didactic la disciplină.

35. Cerințele față de *Registrul asociat*:

- se asigură de către administrația instituției, pentru fiecare elev în parte, conform modelului din prezenta Metodologie;
- se completează de către cadrul didactic, conform cerințelor stipulate în prezenta Metodologie;
- se păstrează la cadrul didactic, pe durata unui an școlar, în vederea completării și servește drept dovadă la acordarea calificativelor;

36. La începutul anului școlar, cadrul didactic familiarizează elevii și reprezentanții legali ai acestora cu funcția și structura *Registrului asociat*.
37. La finele anului școlar, elevii și reprezentanții legali ai acestora fac cunoștință cu rezultatele evaluării înregistrate în *Registrul asociat*.
38. La transferul elevului în altă instituție de învățământ, pe parcursul anului școlar, *Registrul asociat* constituie parte componentă al dosarului elevului.
39. Fiecare descriptor de competență este marcat o singură dată pe parcursul anului școlar, în baza observării comportamentului elevului în diferite contexte ale vieții școlare.
40. Se consideră formată competența specifică a disciplinei, dacă se manifestă cel puțin un descriptor de competență. Se consemnează prin marcarea în rubrica *Evidența formării competenței specifice* din *Registrul asociat*.
41. În vederea acordării calificativului la finele anului de studii, cadrul didactic ține cont de algoritmul de calculare a competențelor descris în pct. 30 al prezentei Metodologii.
42. În catalogul clasei cadrul didactic la disciplină înregistrează:
- zilnic - data, prezența la ore a elevilor, conținuturile curriculare la ore și tema pentru acasă, dacă aceasta este planificată;
 - la final de an școlar - calificativul acordat fiecărui elev, conform pct.30 al prezentei Metodologii.
43. În cazul în care elevul învață conform unui plan educațional individualizat, dacă este cazul, profesorul intervine cu modificările corespunzătoare în completarea *Registrului asociat*.
44. Prezenta Metodologie este obligatorie pentru cadrele didactice, de conducere, elevi și intră în vigoare la data aprobării.

Tabelul 1. DESCRIPTORI DE COMPETENȚĂ CLASA A V-A

Nr.	Competență	Descriptori de competență
1.	Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	- Susține că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de către toți membrii societății - Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului
2.	Valorizarea diversității culturale	- Exprimă părerea că diversitatea culturală dintr-o societate trebuie să fie valorizată pozitiv și apreciată corespunzător - Promovează ideea că trebuie să fim toleranți față de credințele diferite pe care le au alte persoane în societate
3.	Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	- Susține că școala trebuie să fie un mediu în care elevii să acționeze ca cetățeni activi - Susține că alegerile democratice trebuie întotdeauna organizate în mod liber și corect
4.	Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii.	- Manifestă interes pentru a învăța despre credințele, valorile, tradițiile și viziunile asupra lumii ale altor persoane - Exprimă curiozitate față de alte credințe, interpretări, orientări și apartenențe culturale
5.	Respect	- Oferă spațiu celorlalți pentru a putea exprima liber opiniile - Exprimă respect față de alte persoane ca ființe umane egale
6.	Spirit civic	- Colaborează cu alte persoane pentru cauze de interes comun - Exprimă disponibilitatea de a participa la luarea deciziilor colective
7.	Responsabilitate	- Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni - Își realizează sarcinile cât de bine poate
8.	Auto-eficacitate	- Exprimă încredere că poate să desfășoare activitățile pe care le-a planificat - Exprimă convingerea că situațiile dificile pot fi depășite
9.	Toleranța ambiguității	- Interacționează pozitiv cu alte persoane care au puncte de vedere diferite - Recunoaște situațiile ambigue
10.	Abilități de învățare autonomă	- Realizează sarcini de învățare în mod independent - Poate aduna informații în mod eficace folosind o varietate de tehnici și surse
11.	Abilități analitice și de gândire critică	- Folosește dovezi pentru a-și susține părerile - Poate analiza o situație înainte de a lua o decizie
12.	Abilități de ascultare și observare	- Ascultă în mod activ diferite păreri - Reține detalii cu privire la comportamentul altor persoane
13.	Empatie	- Poate explica de ce se supără o persoană - Încearcă să-i înțeleagă mai bine pe cei din jur imaginându-și cum arată lucrurile din perspectiva lor
14.	Flexibilitate și adaptabilitate	- Se adaptează bine la diferite cerințe și contexte - Își modifică părerile dacă i se demonstrează prin argumente raționale că acest lucru este necesar
15.	Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	- Reușește să interacționeze eficient cu ceilalți, comunicând cu claritate - Utilizează metode de comunicare non-verbale (gesturi, mimică) pentru a transmite sensul dorit

16.	Abilități de cooperare	• Construiește relații pozitive cu alte persoane dintr-un grup • Acționează în concordanță cu deciziile și activitățile echipei
17.	Abilități de rezolvare a conflictelor	• Poate comunica cu părțile conflictuale în mod respectuos • Poate identifica opțiuni de rezolvare a unui conflict
18.	Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	• Poate reflecta critic asupra modalităților în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul • Poate reflecta critic asupra propriilor motivații, nevoi și scopuri
19.	Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	• Poate explica felul în care tonul vocii, contactul vizual și limbajul corporal pot ajuta comunicarea • Poate reflecta critic asupra felului în care diferite stiluri de comunicare pot duce la blocaje în comunicare
20.	Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	• Poate explica sensul unor concepte cum sunt identitatea, apartenența la grupuri, stereotipurile, prejudecățile, discriminarea, drepturile și responsabilitățile, democrația. • Poate explica necesitatea unor proceduri democratice pentru alegerea reprezentanților echipei/ grupului, clasei, școlii.

Tabelul 2. DESCRIPTORI DE COMPETENȚĂ CLASA A VI-A

Nr.	Competență	Descriptori de competență
1.	Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	• Susține că drepturile omului trebuie întotdeauna protejate și respectate • Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului • Apără ideea că persoanele aflate la închisoare, deși sunt supuse unor restricții, nu înseamnă că merită mai puțin respect sau demnitate decât oricare altă persoană
2.	Valorizarea diversității culturale	• Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele • Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oamenii provenind din medii culturale diferite
3.	Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	• Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii • Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil • Exprimă părerea că toate persoanele și instituțiile trebuie să se supună și să răspundă în fața legii
4.	Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii.	• Exprimă interes pentru a lucra împreună cu alte persoane provenind din medii culturale diferite • Îi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale
5.	Respect	• Exprimă respect pentru diferite opinii, viziuni asupra lumii și stiluri de viață atât timp cât acestea nu încalcă drepturile omului • Îi tratează pe toți oamenii cu respect indiferent de mediul cultural din care provin
6.	Spirit civic	• Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate • Exprimă angajament de a susține și proteja drepturile celorlalți

		persoane
7.	Responsabilitate	• Își respectă angajamentele personale față de alții la timp • Își respectă angajamentele față de alții în mod constant
8.	Auto-eficacitate	• Exprimă convingerea că situațiile dificile pot fi depășite • Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă
9.	Toleranța ambiguității	• Interacționează pozitiv fără a avea certitudinea a ceea ce crede și simte celălalt • Se simte confortabil cu diferite tipuri de persoane • Recunoaște situațiile ambigue
10.	Abilități de învățare autonomă	• Poate identifica surse relevante de informații pentru a realiza o sarcină de învățare • Folosește instrumente și tehnologii ale informației potrivite, în mod eficace, pentru a descoperi noi informații • Dă dovadă de abilitatea de a căuta informații în mod independent
11.	Abilități analitice și de gândire critică	• Poate trage concluzii pe baza unei analize a informațiilor • Poate compara diferite idei când se gândește la un subiect • Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute pentru a obține informații utile pentru progresul viitor
12.	Abilități de ascultare și observare	• Acordă atenție nu doar celor spuse ci și felului în care sunt spuse • Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun • Poate asculta în mod eficace pentru a descifra sensurile și intențiile altei persoane
13.	Empatie	• Poate recunoaște când o persoană din jurul său are nevoie de ajutorul său • Exprimă compasiune când vede lucruri rele care li se întâmplă altor persoane
14.	Flexibilitate și adaptabilitate	• Poate schimba deciziile pe care le-a luat în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar • Schimbă modul în care explică o idee dacă situația cere acest lucru
15.	Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	• Își poate transmite mesajul către ceilalți • Pune întrebări pentru a se implica în conversații
16.	Abilități de cooperare	• Poate lucra în mod eficace și respectuos cu alte persoane • Își împărtășește propriile idei și resurse cu ceilalți
17.	Abilități de rezolvare a conflictelor	• Poate comunica cu părțile conflictuale în mod respectuos • Dă dovadă că are abilitatea de a genera soluții practice la conflicte
18.	Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	• Poate descrie propriile sale motivații • Poate reflecta în mod critic asupra felului în care ceilalți îl/o percep
19.	Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	• Poate explica felul în care tonul vocii, contactul vizual și limbajul corporal pot ajuta comunicarea • Poate explica felul în care relațiile sociale sunt uneori codate în formele lingvistice care sunt folosite în conversații (de ex., în saluturi, forme de adresare, folosirea înjurăturilor etc.)
20.	Cunoștințe și înțelegere critică	• Poate explica de ce toată lumea are responsabilitatea de a respecta drepturile omului

	privind lumea	• Poate descrie obligațiile statelor în ceea ce privește drepturile omului • Poate reflecta în mod critic asupra provocărilor legate de drepturile omului care există în propria sa comunitate și societate • Poate reflecta în mod critic asupra faptului că viziunea sa asupra lumii este doar una din multele viziuni asupra lumii
--	---------------	---

Tabelul 3. DESCRIPTORI DE COMPETENȚĂ, CLASA A X-A

Nr.	Competență	Descriptori de competență
1.	Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	• Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului • Susține că toată lumea trebuie să recunoască libertățile fundamentale ale fiecărei ființe umane
2.	Valorizarea diversității culturale	• Exprimă părerea că diversitatea culturală dintr-o societate trebuie să fie valorizată pozitiv și apreciată • Promovează ideea că trebuie să fim toleranți față de credințele diferite pe care le au alte persoane în societate
3.	Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	• Susține că alegerile democratice trebuie întotdeauna organizate în mod liber și corect • Exprimă părerea că persoanele alese în funcții publice nu trebuie să abuzeze de putere sau să depășească limitele autorității stabilite prin lege
4.	Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii.	• Apreciază pozitiv discuțiile cu persoane ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale • Manifestă toleranță față de persoane cu idei și valori diferite
5.	Respect	• Oferă spațiu celorlalți pentru a se putea exprima • Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului
6.	Spirit civic	• Exprimă disponibilitatea de a participa la luarea deciziilor colective la nivelul școlii • Se implică activ în alegerea reprezentanților în Consiliul Elevilor • Arată interes pentru probleme de interes public
7.	Responsabilitate	• Arată că își asumă responsabilitatea pentru deciziile luate, inclusiv pentru propriile greșeli • Demonstrează punctualitate
8.	Auto-eficacitate	• Arată încredere în propria capacitate de a lua decizii • Exprimă credința că poate să desfășoare activitățile pe care le-a planificat
9.	Toleranța ambiguității	• Interacționează pozitiv cu alte persoane care au o varietate de puncte de vedere diferite • Abordează în mod pozitiv și constructiv situațiile ce presupun incertitudine
10.	Abilități de învățare autonomă	• Poate aduna informații în mod eficace folosind o varietate de tehnici și surse • Poate învăța despre subiecte noi cu supervizare minimă • Poate selecta sursele de informații și sfaturi cele mai de încredere
11.	Abilități analitice și de gândire critică	• Poate construi o argumentație logică în favoarea sau împotriva unei anumite interpretări • Poate sintetiza idei și dovezi din diverse domenii pentru

		formularea unui discurs • Poate utiliza criterii, principii sau valori explicite și specificabile pentru exprimarea de opinii
12.	Abilități de ascultare și observare	• Asculta cu atenție pentru a descifra sensul celor comunicate și intențiile celor care comunică • Observă limbajul corporal al interlocutorului, pentru a înțelege ce vrea să spună
13.	Empatie	• Ia în considerare sentimentele altor persoane atunci când ia decizii • Încearcă să-și înțeleagă mai bine pe cei din jur imaginându-și cum arată lucrurile din perspectiva lor • Exprimă compasiune pentru persoanele care sunt tratate nedrept
14.	Flexibilitate și adaptabilitate	• Își ajustează modul de lucru atunci când e necesar • Își modifică părerea dacă i se demonstrează prin argumente raționale că acest lucru este necesar
15.	Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	• Reușește să interacționeze bine cu ceilalți comunicând cu claritate • Adresează întrebări ce arată înțelegerea poziției celorlalți
16.	Abilități de cooperare	• Îi ajută pe ceilalți membri ai grupurilor în îndeplinirea sarcinilor comune • Participă în mod consecvent la activitățile de grup
17.	Abilități de rezolvare a conflictelor	• Încurajează părțile implicate într-un conflict să se asculte reciproc, împărtășindu-și opiniile și preocupările • Utilizează negocierea pentru soluționarea unui conflict
18.	Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	• Poate reflecta în mod critic asupra modalităților în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul • Poate reflecta critic asupra propriei persoane din mai multe perspective
19.	Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	• Poate explica felul în care diferite forme lingvistice sunt folosite în diferite situații și contexte • Poate reflecta în mod critic asupra felului în care diferite stiluri de comunicare pot duce la blocaje în comunicare
20.	Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	• Poate reflecta critic asupra mecanismelor de funcționare a democrației • Poate explica importanța procedurilor democratice pentru alegerea reprezentanților în Consiliul Elevilor • Poate reflecta critic asupra unei probleme a localității sau a societății cu raportare la principiile drepturilor omului, democrației, statului de drept și respectului pentru diversitatea culturală

Tabelul 4. DESCRIPTORI DE COMPETENȚĂ, CLASA A XI-A

Nr.	Competență	Descriptori de competență
1.	Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	• Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului • Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate
2.	Valorizarea diversității culturale	• Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele • Susține că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a dezvolta

		respectul și o cultură a ”convețuirii”
3.	Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	• Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii • Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele
4.	Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii.	• Exprimă interes pentru a lucra împreună cu alte persoane provenind din medii culturale diferite • Exprimă că este dispus(ă) să relaționeze cu persoane care sunt percepute ca fiind diferite de sine
5.	Respect	• Exprimă respect pentru ceilalți pe baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor garantate tuturor • Îi tratează pe toți oamenii cu respect indiferent de mediul cultural din care provin
6.	Spirit civic	• Colaborează cu alte persoane pentru cauze de interes comun • Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice
7.	Responsabilitate	• Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni • Dă dovadă că își asumă responsabilitate pentru propriile greșeli
8.	Auto-eficacitate	• Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși • Dă dovadă de încredere că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă
9.	Toleranța ambiguității	• Interacționează bine cu alte persoane care au o varietate de puncte de vedere diferite • Exprimă că este dispus(ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete fără a le respinge în mod automat sau a trage concluzii pripite și premature
10.	Abilități de învățare autonomă	• Poate integra cunoștințe din diferite materii/domenii de învățare • Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă
11.	Abilități analitice și de gândire critică	• Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute pentru a obține informații utile pentru progresul viitor • Poate analiza dovezile atunci când evaluează un argument
12.	Abilități de ascultare și observare	• Poate asculta în mod eficace pentru a descifra sensurile și intențiile altei persoane • Observă cu mare atenție comportamentul persoanelor din alte culturi
13.	Empatie	• Exprimă compasiune pentru persoanele care sunt tratate nedrept • Poate descrie cu acuratețe emoțiile, sentimentele și nevoile altor persoane
14.	Flexibilitate și adaptabilitate	• Poate schimba deciziile pe care le-a luat în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar • Dă dovadă de flexibilitate atunci când interacționează cu persoane cu o apartenență culturală diferită de cea proprie
15.	Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	• Reușește să interacționeze bine cu ceilalți comunicând cu claritate • Poate convinge și negocia cu alte persoane
16.	Abilități de	• Lucrează constant cu ceilalți pentru a realiza sarcinile și a atinge

	cooperare	scopurile • Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane
17.	Abilități de rezolvare a conflictelor	• Poate identifica opțiuni de gestionare a conflictelor • Găsește soluții la conflicte care sunt avantajoase pentru toată lumea
18.	Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	• Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri • Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/propriilor perspective asupra lumii
19.	Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	• Poate reflecta în mod critic asupra câtorva efecte pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă • Poate reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social
20.	Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	• Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept • Poate reflecta în mod critic asupra valorilor, comportamentelor și stilurilor de viață care sunt necesare pentru un viitor sustenabil

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Instituția de învățământ _____

Registru asociat la disciplina școlară Educație pentru societate

Clasa a ____-a, anul de studii _____

Numele, prenumele elevului: _____

Numele, prenumele profesorului: _____

Nr.	Competențe	Descriptori de competență (conform clasei)	Marcarea
1.	Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	• •	
2.	Valorizarea diversității culturale	• •	
3.	Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	• •	
4.	Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii.	• •	
5.	Respect	• •	
6.	Spirit civic	• •	
7.	Responsabilitate	• •	
8.	Auto-eficacitate	• •	
9.	Toleranța ambiguității	• •	
10.	Abilități de învățare autonomă	•	
11.	Abilități analitice și de gândire critică	• •	
12.	Abilități de ascultare și observare	• •	
13.	Empatie	• •	
14.	Flexibilitate și adaptabilitate	• •	
15.	Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	• •	
16.	Abilități de cooperare	• •	
17.	Abilități de rezolvare a conflictelor	• •	
18.	Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	• •	
19.	Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	• •	
20.	Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	• •	

Comentarii ale profesorului la finalul unității de învățare nr. 1

Comentarii ale profesorului la finalul unității de învățare nr. 2

Comentarii ale profesorului la finalul unității de învățare nr. 3

Comentarii ale profesorului la finalul unității de învățare nr. 4

Comentarii ale profesorului la finalul anului de studii

Numărul de competențe formate _____

Calificativ acordat _____

Confirm: _____
(semnătura profesorului)

(nume, prenume profesor)